

Сыныпта
2 хирчы

CCTA

Уесийн дүүдэлдчиллийн бэр-
рууцарга туушнылах бичдэг-
дэд нь бичсэн.

	Ынах сүвхү				Ол нийгэр ынах				Салт				Ол нийгэр биз				Ынах төрөөтө		Ынах сүвхү өлүүтэ		Ол нийгэр ныйраб	
	былаан	туола	%	1971 с. ±	былаан	туола	%	1971 с. ±	былаан	туола	%	1971 с. ±	былаан	туола	%	1971 с. ±	1971 с.	1972 с.	1971 с.	1972 с.	1971 с.	1972 с.
итт	2460	2867	116,5	+150	1000	995	99,5	+37	2560	3123	122,0	+422	1240	1225	98,8	+45	560	610	119	88	93	55
Эрхистин	1400	5317	120,8	-87	1810	1756	97,0	+20	2890	3363	116,4	+317	1450	1610	111,0	+193	1244	1272	99	130	61	65
инин	1720	1857	108,0	-58	696	655	94,9	-3	840	1052	125,2	+49	420	420	100,0	+40	400	292	52	52	22	16
а Марке	1660	2090	125,9	+219	650	724	108,0	+92	660	769	116,5	+108	320	299	93,4	+11	439	609	42	35	19	22
уруускай	6860	7743	112,9	-16	2700	2483	92,0	+33	5370	4558	117,8	+328	1920	1890	98,4	+157	1634	1608	213	248	90	84
үрдүүн	17100	19874	116,2	+218	6870	6613	96,2	+179	10820	12865	118,9	+1224	5350	5444	101,7	+446	4277	4391	525	553	285	242

ЫЧЧАТ СОЮЖУН БАЧЫМА

Чехословакия столицатыгар «Прага» дигэн массмедианы өтөрүр предриятиера үлэлир ЧССР ыччаттын социалистическай союзун чилиэннэра «Молодежная пресса» дигэн республика үрдүнэн хамсааһына көүлөөччиэринэн буолулар. Хамсааһын соруға—ЫСС чилиэннэрин көүлөөччиэринэн бары өттүнэн өйөөһүн, производство ис кыахтарын арыыйы, хаһаайыстыбаннаа суох буолууну уонна ээстээл сымбыаны утары ахсууу, үлэһэ өттүгү, энергияны, сырьёну таба туһаннааны кэпсээн көрүү, ЧССР ыччаттын социалистическай союзун Бастакы съезигэр бэлэмнэнигэ көмөлүү.

СПИМОККА: ЫСС чилиэнэ бастың оператор Владимир Хем.

ЧТК—ССТА фотолара.

АНДЖЕЛА ДЭВИС КӨНҮЛГЭ

НЬЮ-ЙОРК. ССТА- Сан-Хосера (Калифорния штата) Анджела Дэвис процеһытар присяжной сибэтэллэр жюриһара хорсун американкада сүктэриллибит бары буруйдааһыннары олоҕо сүхтарыман, кинини буруйдааһын биллэргэ күһөлүннэ. Судья Анджела Дэвисти толору бөхсөлүү уонна кини иһэн тутулаабыт 102 тың. 500 долларадаах солуугу төннөрөр туһунан ийим биэрэ.

«Бу көппөрү мин эрэ олодум дьоллоох күнэ буолбатах,— дигэ Анджела Дэвис. —Мин

АХШ-тар уонна аан дөйдүгэ ханна баарар мин бөхсөлүүрүм туһугар ахсууһуттар мин бөхсөлүүнү биһиги түгү ситиһэхпит холобурунан буоларын ойдууларигар өрөнөбүн. Биһиги бары политическай хаайымнаахтар бөхсөлүүр иһин ахсууһуһу.

Сан-Хосетаары суут быһаарымта Америка уонна аан дөйдү бастаан иһэр общественносттара Анджела Дэвисти бөхсөлүүр иһин ымыһыт үбүн иттиһэ дьүккүрдөөх ахсуууларга кыайыадырын көрдөрөр.

ЕВРОПА НОРУОТТАРЫН ЭРЭЛЛЭРЭ

Брюсселга Европада куттал суох буолуутун уонна бииргэ үлээһин иһин ахсууһар общественнай кууестар ассамблеяда бэйэтин үлэтин түмүктэтэ.

Үөрүүлээх декларацияга ассамблея кыттыылаахтара Европада бары дьоннорун, бары политическай уонна социальнай кууестарын Европа континентин айа иттиһнэ айымнылаах биир

гэ үлээһин дөйдүтүгэр хубулутар иһин күүбү холбуурга ымырдылар.

Ассамблея куттал суох буолуутун уонна бииргэ үлээһин боллуруостарыгар итирээстөөх государстволар бары тиг баралтаах кыттар Бүтүн Еуропага мүнэахтарын ымырдыла сорууулаахтык өйөөтүлөр.

АУКА, Саха АССР 50-сылыан устата национальнай тас формалаах социалистическай ис хоһоонноох культура уонна искусство түргэн өтөннөн сайдына. Саха сирин таукага сайдымтыгар бэйэлэрин дьонун кылааттарын киллэрсэр өһө кини иһиктэр улахан үтүөлөрдөөх 30 ученай, ол иһиктэр наука 3 доктордара аһарда биһиги оройуонмутуттан үүн тармасталар.

Сахаартан бастакы ученай-инженер С. А. Новгородов биһиги оройуонмутугар Бөтөгө өһөннөтөр төрөөтүгэ. Кини бэйэтин үһүлүүчү дьоруунан Якутскайдаагы реалнай училищаны бүтөрбүтэ, калли Петербургдаагы университет иһинэн омуктар тылларын үөрөтөр факультетыгар киирбүтэ. Кини сахалар туспа суруктаах-бичиктээх буолаадыгар улахан бадалаа. 1913 сыллаахха үчүүттэллэр Бүтүн Россиягаа съездэригэр Саха сиригэр оскуолаһа аһар уонна сахалар бэйэлэрин төрөөбүт тылларынан үөрөнөр бырааптаах буолуохтаахтарын туһунан тыл эһитэ. 1917 сыллаахха сахалым «Сурук-бичик» дигэн бастакы буквары өтөрбүтэ.

Саха АССР наукалары үтүөлээх делтала Г. П. Башарин Сыллык иһилиннэргэ төрөөбүтэ. Кини 17 саастаагар аккбээк киирэн аан бастаан буквары туһуһта. Ити кэминтэн баара-суура 9 сыл буолан баран Москвадаагы К. Либкнехт аатынан педагогическай институту ситиһиннээхтик үөрөнөн бүтөрбүтэ. 1943 сыллаахха ССРС наукаларын академиятын историктиги институтун ученай Советыгар «Саха ис реалиһа уонна сырдатааччыта» дигэн монографиятыгар диссертацияны көмүскээн историктэһай наука кандидатынан буолбүтэ. Оттон 1950 сыллаахха «Саха сиригэр аграрнай сыманнааһылар историктара» дигэн темага диссертацияны көмүскээн историческай наука докторун аатын сахалартан аан бастаан ылбыта. Кини 1961 сылтан профессор үрдүк аатын сүгэр. Г. П. Башарин Саха сирин историктиги үөрөтүгэ улахан үтүөлөрдөөх. Саха сире нуучча государствотугар холбоһуутун прогрессивнай суолтатын туһунан элбэх үлэни суруйда, революция иһиннэри аха сиригэр сүөһү иһитиниһинна сир оһоһуутун үөрэттэ, общественнай ой-санаа сайдыытын, Саха сирин норуоттарын эвекский национальнай культураларын сайдыытын чинчийэр. Барыта 200-кэ научнай, научнай-популярнай үлэни баччөттөттэ. Г. П. Башарин ула-

хан общественнай-политическай үлэни ыһтар, эдэр ученайдары иһитиннэ ахсааһанка үлэлир, ССРС XXIII съезин делегатынан таһылаабыта, Саха АССР Верховнай Советын депутаты.

Биһиги оройуон 20-тың тахса ыччаттара дойду араас куораттарыгар аспирантураһа үөрэннэллэр.

КУЛЬТУРА. 1921 сыллаахха Ботурускай улууһугар Чурапчыга аан бастакы аһар баалаан аһылдыбыта. Оттон 1935 сыллаахха оройуон үрдүнэн 3 аһар баалаан, 2 ку-

НИНЭ. Биһиги оройуонмутугар кини аан бастаан 1939 сыллаахха көрдөрүлүбүтэ. Оччолорго бастайааннай киноустановка суох буолан, уруксүтэ кинофикация управлениһын инженерэ Бөккин Владимир Давыдович Якутскайтан көлөн көрдөрөр: Ити сыл күһүгүгэр киноустановка олохтоммута, өһө бастакы киномеханиһа иһин Н. В. Тюркская үлээһинэ. Оттон калли, 1953 сыллаахха, иһин киноустановка аһыллан, оройуонга барыта 7 киһуестанка баар буолбута. Киһуестанка

★
Саха АССР
50
сыла
★

ОРОЙУОНҔА НАУКА, КУЛЬТУРА САЙДЫТА

луун, 2 библиотека баалара. Ити кэһтэн бэттэх оройуонга культура тарилталара аһаан өттүнөн элбээтилэр. 1968 сыллаахха Сыллык, Хаһааһа, Миһадаһаайы, Чыһаһара селскэй кулууптара тыа сириннэри культура дьомһөрүтөр уларыталаабыттара. 1970 сыллаахха Чурапчыга П. М. Решетников аатынан народнай театр, оттон 1957 сыллаахтан өһө оройуоннаагы музыкальнай оскуола аһыллыбыттара. Биһиги Саха АССР тариллибитэ 50 сылын көрсө оройуон үрдүнэн биир оройуоннаагы Кулаһура дьомһө, народнай театр, 75 үөрэнэччилээх өһө музыкальнай оскуола, тыа сириннэри 12 культура дьомһө, 13 селскэй кулууптар, кыраайы үөрөтөр оройуоннаагы музей, өһө оройуоннаагы библиотека, 16 селскэй, 5 кулуубунай, 1 оройуоннай библиотекалар үлэлиһлэр. Барыта 53 культура төһкаларыгар 84 культура үлэһиттэрэ үлэлиһлэр, кинилэртэн 54 анааһа үөрэхтөөх. Оройуон культурнай-сырдатар тарилталары материаллаһа бааларын бөһөргөтүүгэ оройуон бары хаһаайыстыбаһа уонна тарилталара улахан көмөһү өтөрлөллөр.

Уус-уран оһоһуктары уонна сувенирдары бэлэмнэһиннэһэ норуот дьоруурдаахтара айымнылаахтык үлэлиһлэр. Норуот дьоруурдаахтарын обществента 60 чилиэннээх. Общество үс төһүл Москыга, түөрт төһүл Иһин Сибирь зонаһыгар, алта төһүл Якутскай куоракка буолуулаабыт быһастакаларга кыттан бастакы миһсталары ылаттаабыта.

сыллаагы баалаһаһа 166—200 солкуобайга тэһнэһэр. 1961 сыллаахха оройуон 18 киноустановкаһаһа, үһ көмүүрү баалаһа 58200 солкуобайга, көрөөччүһү хаһы баалаһа 320 тыһымыһа киһиһа тийбитэ. 1967 сылтан бастаан передвижной характердаах, иһин-үс сылтан бэттэх бастайааннай кэһит экраннаах киноустановкаһа баар буолуулар.

Биһиги оройуон үрдүнэн 36 киноустановка, эл иһиттэн 26 стационарнай киноустановка баар. Оройуоннаагы киносетта 56-киһи үлэлир. Оттон киномеханиһа 49, киһилэр ортоһуругар 14 бастакы, 35 иһин катэгориялаах киномеханиһтар, 8 коммунистическай үлэ ударниктара бааллар.

РАДИО. 1950 сыллаахха оройуон үрдүнэн 131 радиоточка баар эбит буолуһа, биһиги 1500-тэн таһыста. Ити сылга 30-ча эрэ радиоприемниктаах ыл баара. Обиһлейнай сыды көрөө Чурапчыга ретранслятор шыһката туруоруһаһа, оройуон олоһоһтороһа ыл иһин бастакы күһүттэн күөх экраны көрөр буолуулар. 1957 сыллаахха оройуон үрдүнэн 3,8 тыһымыһа солкуобайдаах баччөһи сурутулуубута. Оттон быһылыгы сылга 97,5 тыһымыһа солкуобайдаах хаһыанна уонна сурунаалларга суруттарыһыһа. Аһа тыһымыһа киһи аһытар 1500 экзэмпляртан таһа хаһыат уонна сурунаал түһсэр.

А. СИВЦЕВ,
культура оройуоннаагы
отделын сибидиссэйэ.

БЭС ЫЙЫН 1 КҮНҮНЭЭБИ ТУРУГУНАН КӨРДӨРҮҮЛЭРЭ

Сылгы аһууһа		Биз төрөөтө		Эт оһоһуута (центнер)				Үүт паловой шама (центнер)				Биир фуражнай ыһаһтан шама (кг)				Үүтү государствотой аһылаһыһа (центнер)				Эти государствотой аһылаһыһа (центнер)			
1971 с.	1972 с.	1971 с.	1972 с.	сылаһар-аһаһа баалаһа	туһаһа	%	1971 с.	сылаһар-аһаһа баалаһа	туһаһа	%	1971 с.	сылаһар-аһаһа баалаһа	туһаһа	%	1971 с.	сылаһар-аһаһа баалаһа	туһаһа	%	1971 с.	сылаһар-аһаһа баалаһа	туһаһа	%	
128	42	317	725	840	703	83,7	+1	5145	4289	83,4	+1276	760	506	+139	3070	3040	99,0	+723	660	619	93,8	-11	
108	50	360	813	1486	1102	74,4	-105	10789	7617	70,7	-653	980	531	-30	6300	4810	76,3	-182	1140	1084	95,1	-103	
13	14	224	262	120	334	79,5	+27	2845	1674	58,8	-459	720	328	-38	1760	1209	68,7	+133	340	327	96,2	+35	
19	11	62	180	380	375	98,7	+12	2845	2035	71,5	-451	720	410	+79	1670	1264	75,7	+187	310	331	106,8	-5	
134	120	771	1004	1840	1483	80,6	-306	11950	8871	74,2	+1032	745	501	+100	7800	6282	80,5	+789	1550	1578	101,8	+355	
134	120	771	1004	1840	1483	80,6	-306	11950	8871	74,2	+1032	745	501	+100	7800	6282	80,5	+789	1550	1578	101,8	+355	

